

BIBLIOTECA PÚBLICA
SANT GREGORI
MIQUEL
MARTÍ
I POL

Recull de premsa de la Vall del Llémena

Font El Punt

Plana 2 Data 5 d'abril de 2010

Societat

Endesa té el 90% del mercat elèctric gironí i la resta se'l reparteixen dotze empreses

Actualment només hi ha deu elèctriques originàries de les comarques gironines, la majoria al Ripollès

05/04/10 02:00 - Girona - [JOSEP PUIGBERT](#) email protegit

A la primera meitat del segle passat les empreses de generació i distribució elèctrica implantades a les comarques gironines es comptaven per dotzenes. Ara només en queden deu –algunes de centenàries, com ara Elèctrica Vaquer de Ripoll i Bassols Energia d'Olot–, que, juntament amb Elèctrica del Bages i Estabanell i Pahisa, de Granollers, es reparteixen aproximadament el deu per cent del mercat del subministrament elèctric que no està en mans de la multinacional Endesa. El Ripollès, la Garrotxa i el Pla de l'Estany són les comarques on les companyies locals tenen més presència. Curiosament, van ser les menys afectades per talls en el subministrament arran de la nevada del 8 de març. És on hi ha hagut menys torres caigudes i menys problemes elèctrics.

Les empreses elèctriques sorgien com bolets a mesura que s'implantava aquesta nova energia a les poblacions gironines. L'evolució, però, del sector al segle passat va estar marcat per les fusions i les adquisicions de les empreses més petites per les més grans. Finalment l'arribada de Fecca, Enher i, posteriorment, Endesa, ha deixat pràcticament en testimonial la presència de les empreses del territori. Hi ha comarques, com ara l'Alt Empordà i la Selva on ja no s'hi troba cap elèctrica autònoma, tot i que n'hi havia hagut de molt potents, com ara la Hidroelèctrica de l'Empordà. Al Baix Empordà n'hi ha dues. Una d'aquestes, però, Suministros de Luz y Fuerza té pràcticament tots els clients de Torroella de Montgrí i aquesta població, precisament, va ser una de les primeres de la comarca en tornar a tenir llum després de la nevada, perquè l'empresa va actuar amb celeritat a l'hora de resoldre la caiguda de les seves torres.

Endesa té aproximadament un 90% del mercat de les comarques gironines, segons han manifestat fonts de la mateixa empresa, i la resta se'l reparteixen les dotze elèctriques restants.

Suministros de Luz y Fuerza.

La seu és a Torroella de Montgrí i, amb 10.500 clients, té el 98% del mercat d'aquesta població i de l'Estartit. Arran de les nevades es van deteriorar dues torres d'alta tensió, tres torres de doble circuit i tres pals que són de la seva propietat. En menys de 24 hores els problemes van estar resolts. A l'empresa hi treballen quatre persones, a més d'altres de subcontractades.

Elèctrica de Jafre.

Està situada a Rupió i, a més d'aquesta població, subministra energia als pobles del voltant, com ara Jafre, Parlavà i la Pera.

Agri-Energia Elèctrica.

És a Banyoles, té 13.000 consumidors connectats a la seva xarxa i 110.000 kW. Els clients són a 19 municipis repartits entre el Pla de l'Estany, el sector de ponent de l'Alt Empordà, el nord del Gironès i l'est de la Garrotxa. Disposen d'una subestació primària de distribució amb una potència total disponible de 100.000 kW; 260 quilòmetres de línies de mitjana tensió; 580 quilòmetres de línies de baixa tensió; 260 centres transformadors; i 86.000 kWde potència de transformadors.

Electra Avellana.

És una empresa de caràcter familiar situada a Cornellà de Terri que subministra energia a un sector del Pla de l'Estany.

Bassols Energia.

És una de les històriques de la demarcació de Girona i de les més potents. Té la seu Olot i oficines a Banyoles, primera població a la qual va subministrar el servei, l'any 1905, amb l'energia procedent de la central hidroelèctrica de Moli Nou. Ara el seu mercat principal és a la Garrotxa, però també abasteix poblacions del Pla de l'Estany i del nord del Ripollès. Tenen més de 19.000 clients.

Elèctrica Curós.

És un altra empresa implantada a la Garrotxa que subministra electricitat a municipis com ara Santa Pau i, principalment, a Mieres.

Estabanell i Pahisa Energia.

Aquesta empresa està situada a Granollers però té una forta presència al Ripollès. El 7 de juny del 1910 va adquirir dos terrenys a Sant Pau de Segúries (les Feixes del Ter i les Coromines) i va aconseguir una concessió d'aprofitament de 2.000 litres d'aigua per segon del riu Ter, juntament amb els drets d'utilització de la presa del salt del Mariner. Així van poder posar en funcionament una central hidroelèctrica. Actualment té una xarxa de més de 1.000 quilòmetres de línies pròpies, que es nodreix de dues subestacions transformadores i 700 estacions transformadores que subministren energia a 27 municipis de les comarques del Vallès Oriental, Osona i el Ripollès.

Elèctrica Vaquer.

De les empreses elèctriques que encara es mantenen en servei és la més antiga i va ser la primera de tot l'Estat espanyol que va donar llum a tot un municipi, Ripoll. Aquest fet es va produir l'any 1892. Ara encara manté clients a la capital del Ripollès.

Lersa Electricitat.

És una altra de les elèctriques implantades al Ripollès –té la seu a Ripoll– i de les més importants de la comarca. Subministra energia a Ripoll, Campdevàrol i Sant Joan de les Abadesses, entre altres municipis.

Cooperativa Popular de Fluid Elèctric.

Està situada a Camprodon i és de les més recents, ja que va ser creada l'any 2000.

Elèctrica Mitjans.

És una petita empresa elèctrica implantada a Sarrià de Ter.

Electricitat L'Aurora.

És l'única empresa que queda en servei a la ciutat de Girona. Està situada al barri de Pedret i la central la té a Pont Major. També es dedica a l'extracció de minerals i productes energètics.

Elèctrica del Bages.

Té la seu a Barcelona. Aquesta empresa va adquirir l'Elèctrica del Llémena i encara subministra energia a la vall del Llémena, Llorà i Canet d'Adri.

La ciutat de Girona, la pionera a tenir llum

Girona va ser la primera ciutat de l'Estat i la segona d'Europa a introduir les bombetes incandescents als carrers. Va ser la pionera, doncs, a tenir una xarxa d'electricitat pública, però aquesta es va introduir de manera gradual per les grans dimensions urbanes, pels embolics administratius i perquè s'havia de sufragar amb aportacions econòmiques de particulars i empreses. A Girona, l'electricitat va arribar el 1883 gràcies a l'enginyer Narcís Xifra i la primera prova, amb una dinamo instal·lada a la central del Moli, al barri del Mercadal, es va fer a la Rambla i a la plaça de la Constitució –actual plaça del Vi–. Els anys 1886 i 1887 es van inaugurar diverses fases del servei, amb festes que van durar tres dies. El 1895, el nucli urbà i el barri del Ferrocarril estaven il·luminats, mentre que a la resta de la ciutat hi havia mancances.

Una de les peces antigues del museu de l'Hidroelèctrica, a Figueres. Foto: J.P. [1](#)

Hidroelèctrica de l'Empordà, l'*Hidro*, ha estat durant dècades una de les empreses capdavanteres en el sector elèctric de les comarques gironines. A principi de l'any 2003, va quedar dissolta definitivament i tot el seu actiu i passiu va quedar en les mans del seu únic soci, l'empresa Endesa Distribució Elèctrica. En aquell moment tenia 150.000 abonats de diferents comarques gironines, principalment de l'Alt Empordà. D'aquesta manera, es va culminar el procés que es va engegar quan al 1977 els propietaris de la societat figuerenca –fundada el 1913– van vendre totes les accions a Enher, empresa que al 1983 va passar a ser controlada per Endesa. En els últims anys, abans de la dissolució, s'hi havia aplicat un procés de reestructuració laboral a l'Hidro que ha suposat una reducció de la plantilla i el tancament d'una part de les dependències de Figueres.

Els precedents de l'empresa s'han de buscar a final del segle XIX, en els primers intents per introduir l'electricitat a Figueres, que daten de l'any 1888. L'any 1903, el prohom Carles Cusi de Miquel va crear l'empresa Alumbrado Elèctric de Figueres, després d'haver adquirit un salt d'aigua a Orfes per muntar-hi una central, que va entrar en servei l'any 1906 amb una potència de 250 quilowatts. Les possibilitats futures de l'electricitat i la necessitat de formar una societat potent, tant econòmicament com en drets de salts d'aigua, van provocar que Cusi fundés, el 13 d'agost de 1913, la societat Hidroelèctrica de l'Empordà, de la qual va ser president fins que va morir, el 29 de desembre de 1933.

La primera empresa a il·luminar un poble

L'empresa Vaquer de Ripoll –que encara existeix– va ser la primera de tot l'Estat a il·luminar tota la xarxa pública d'una població, en aquest cas Ripoll. Va ser l'any 1892 quan Ramon Vaquer, un pagès benestant que residia a Sant Quintí i tenia un molí de farina al costat del Ter, va posar en pràctica les noves tècniques d'il·luminació que havia vist practicar a Girona. Va començar donant energia a les indústries tèxtils i metal·lúrgiques aprofitant que el molí estava aturat a la nit. Però Vaquer va tenir la col·laboració del comerciant Llorenç Sunyer, que va ser qui va proposar a l'Ajuntament de Ripoll, il·luminar la població. L'administració local va concedir el servei a Sunyer que es va haver de fer soci amb Vaquer, que disposava del molí. Tots dos van formar la Societat del Alumbrado Elèctric.

Rivalitats entre els que tenien llum i els que no

L'Escala va ser la primera població que no era capital de comarca a disposar d'enllumenat públic. La iniciativa va ser de la marquesa de Dou, propietària del molí on es va instal·lar la central. El fet de ser el municipi pioner a l'Empordà va causar rivalitats amb poblacions més grans, com Figueres. Jaume Forn, el primer farmacèutic de l'Escala, escrivia: «Tot i essent l'Escala, vila, i a Figueres sou ciutat, us he de fer la punyeta sense tenir electricitat.»

El que també ha estat una constant en l'evolució de l'electricitat són les queixes pel servei. Al final del segle XIX, l'alcalde de Figueres, Joan Carbona, ironitzava sobre el mal funcionament i la poca potència dels fanals. «Mirin si és dolenta la nostra electricitat que per conèixer si les bombetes creem, tenim necessitat d'encendre un misto.»